

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROSISTEMA

KONSULTACIJŲ DOKUMENTAS ECB REGLAMENTAS DĖL PRIEŽIŪROS MOKESČIŲ

KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

2014 M. GEGUŽĖS MĖN.

1 KODĖL ECB TAIKO PRIEŽIŪROS MOKESTĮ?

Pagal [BPM reglamentą](#)¹ ECB taiko metinį priežiūros mokestį, kad iš jo finansuotų su Bendru priežiūros mechanizmu (BPM) susijusių savo uždavinių vykdymo išlaidas.

Iš surinktų mokesčių bus dengiamos išlaidos, kurias ECB patirs vykdydamas jam pavestus uždavinius, t. y. užtikrinti veiksmingą ir nuoseklų BPM veikimą, o BPM įkurtas tam, kad:

- Europos mastu vykdydamas nepriklausomą integruotą priežiūrą visoms dalyvaujančioms valstybėms narėms padėtų atkurti pasitikėjimą bankų sektoriumi;
- užtikrintų euro zonos bankų sistemos saugumą ir patikimumą bei padidintų finansinę integraciją ir stabilumą Europoje;
- suvienodintų priežiūros praktiką, o tai būtų naudinga jo prižiūrimiems bankams.

2 KAM REIKALINGAS REGLAMENTAS DĖL PRIEŽIŪROS MOKESČIŲ IR KAS JAME NUSTATYTA?

ECB priežiūros sąnaudas dengs dalyvaujančiose valstybėse narėse veiklą vykdančios bankai. Priežiūros uždavinių vykdymo išlaidos bus dengiamos iš mokesčių. Šiuos mokesčius ECB mokės bankai, jų dydis priklausys nuo banko svarbos ir keliamos rizikos.

ECB reglamente dėl priežiūros mokesčių nustatoma, kaip apskaičiuojama kiekvieno banko mokėtina mokesčio suma.

¹ 2013 m. spalio 15 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1024/2013, kuriuo Europos Centriniam Bankui pavedami specialūs uždaviniai, susiję su rizikos ribojimu pagrįstos kredito įstaigų priežiūros politika.

3 KUO BPM BUS NAUDINGAS?

Kai visi euro zonos ir kitų BPM dalyvaujančių ES šalių bankai bus veiksmingai ir vienodai prižiūrimi, turėtų padidėti plačiosios visuomenės pasitikėjimas bankų sektoriumi. Tuomet bankai galės geriau atlikti savo vaidmenį, t. y. būti tarpininku tarp tų, kurie taupo, ir tų, kurie nori pasiskolinti investicijoms, kuriomis prisidėtų prie Europos ekonomikos augimo ir užimtumo didinimo. Be to, didelės naudos gaus tie bankai, kurie veiklą vykdo keliose dalyvaujančiose valstybėse narėse, nes ilgainiui suvienodės priežiūros taisyklės ir supaprastės atskaitomybė. Galiausiai, BPM padės sudaryti vienodas veiklos sąlygas, tad veiksmingiau dirbantys bankai galės lengviau plėstis į kitas šalis, o plačiau visuomenei tai bus naudinga dėl didesnės konkurencijos ir patrauklesnės banko paslaugų pasiūlos.

4 KAM JIS BUS TAIKOMAS?

BPM, kuri sudaro ECB ir nacionalinės kompetentingos institucijos (NKI), aprėps visus euro zonos bankus, kurių yra apie 6 000. ECB atsako už veiksmingą ir nuoseklų viso BPM veikimą, t. y. ir svarbių bankų, kuriuos jis prižiūrės tiesiogiai, ir mažiau svarbių bankų, kuriuos jis prižiūrės netiesiogiai. ECB kartu su NKI, kurios vykdo kasdienę mažiau svarbių bankų priežiūrą, užtikrins vienodą bendro Europos taisyklių sąvado taikymą. Taigi, visi BPM prižiūrimi bankai mokės metinį priežiūros mokestį ECB.

Kalbant konkrečiau, ECB priežiūros mokestį mokės:

- bankai, įsteigti dalyvaujančiose valstybėse narėse, kurios yra euro zonos šalys, ir kitose ES šalyse, kurios pageidauja prisijungti prie BPM;
- nedalyvaujančiose valstybėse narėse įsteigtų bankų filialai, vykdančios veiklą dalyvaujančiose valstybėse narėse.

Jei prižiūrima grupė susideda iš kelių filialų ar patronuojamųjų įmonių, vykdančių veiklą vienoje ar keliose dalyvaujančiose valstybėse narėse, ECB tokiai grupei pateiks tik vieną pranešimą apie mokestį – paprastai pagal valdymo struktūrą svarbiausiai tos šalies grupės įmonei.

5 KOKIAS PASLAUGAS BANKAI GAUS UŽ JŲ SUMOKĖTĄ PRIEŽIŪROS MOKESTĮ?

ECB privalo užtikrinti veiksmingą ir nuoseklų BPM veikimą. Kiek nuodugni bus ECB vykdoma kasdienė tiesioginė bankų priežiūra ir koks vaidmuo teks NKI, priklausys nuo banko dydžio ir rizikos profilio.

ECB pavesta vykdyti tiesioginę svarbių bankų priežiūrą (BPM reglamente apibrėžta, kad svarbūs bankai yra tie, kurių turtas didesnis nei 30 mlrd. eurų arba sudaro ne mažiau kaip 20 proc. savo buveinės šalies BVP arba kurie yra prašę viešosios finansinės pagalbos tiesiogiai iš Europos finansinio stabilumo fondo (EFSF) arba Europos stabilumo mechanizmo (ESM) arba ją gavę). Kiekvienoje dalyvaujančioje šalyje ECB tiesiogiai prižiūrės ne mažiau kaip tris svarbiausius bankus, nepriklausomai nuo jų absoliutaus dydžio. Būtent šiems tiesioginės priežiūros uždaviniams bus išleista daugiausiai – jiems finansuoti bus skirta apie 85 % visos metinių priežiūros mokesčių sumos (remiantis pirminiais skaičiavimais), kuri bus surenkama iš šios kategorijos bankų.

Pagal PBM taisykles už mažiau svarbių bankų kasdienę priežiūrą tiesiogiai bus atsakingos NKI. Tačiau, būdamas atsakingas už viso BPM veikimą, ECB gali duoti bendro pobūdžio nurodymus NKI dėl mažiau svarbių prižiūrimų bankų priežiūros, o visų prižiūrimų bankų atžvilgiu turės tyrimo įgaliojimus: išduoti arba panaikinti veiklos leidimus, reikalauti informacijos, atlikti tyrimus ir patikrinimus vietoje, vertinti kvalifikuotųjų akcijų paketų dalių įsigijimus ir taikyti sankcijas. ECB taip pat turi teisę perimti mažiau svarbių bankų tiesioginę priežiūrą, kai tai bus būtina norint užtikrinti nuoseklų aukštų priežiūros standartų taikymą. Numatoma, kad šiam mažiau svarbių bankų netiesioginės priežiūros uždaviniui bus panaudota apie 15 % visos metinių priežiūros mokesčių sumos, kuri bus surinkta iš šios kategorijos bankų.

6 KURIE BANKAI TURĖS MOKĖTI PRIEŽIŪROS MOKESTĮ ECB? AR SVARBŪS IR MAŽIAU SVARBŪS BANKAI MOKĖS SKIRTINGĄ SUMĄ?

Metinį priežiūros mokestį ECB mokės visi bankai, kurie bus prižiūrimi pagal BPM. Tačiau svarbių ir mažiau svarbių bankų mokėtina suma skirsis priklausomai nuo to, kokią priežiūrą ECB vykdys. Iš mažiau svarbių bankų bus surenkama mokesčių daug mažesnei daliai visų priežiūros išlaidų finansuoti negu tai, kuriai dengti bus naudojami iš svarbių bankų surinkti mokesčiai. Pagal pirminius skaičiavimus apie 85 % visų išlaidų bus dengiama iš mokesčių, kuriuos sumokės tiesiogiai ECB prižiūrimos svarbios bankų grupės ir tik 15 % visos ECB vykdomos priežiūros išlaidų sumos bus dengiama iš mokesčių, kuriuos sumokės per 5 800 mažiau svarbių bankų.

7 KIEK SUMAŽĖS NACIONALINIŲ KOMPETENTINGŲ INSTITUCIJŲ RENKAMI PRIEŽIŪROS MOKESČIAI?

BPM – tai bankų priežiūros sistema, kurioje NKI tenka svarbus vaidmuo. ECB vykdamas svarbių bankų tiesioginę priežiūrą, NKI su juo bendradarbiauja ir jam padeda rengti ir įgyvendinti bet kokius aktus, susijusius su ECB priežiūros uždaviniais.

Be to, NKI ir toliau vykdys kasdienę mažiau svarbių bankų priežiūrą pagal ECB duotus bendro pobūdžio nurodymus. NKI išlaidos šiai veiklai nebus dengiamos iš ECB renkamo priežiūros mokesčio.

Galiausiai, NKI, dalyvaudamos Priežiūros valdyboje, prisideda prie veiksmingo ir proporcingo sprendimų priėmimo proceso.

Tai, kad ECB taiko priežiūros mokesčių, nesumažina NKI teisės taikyti savus mokesčius pagal nacionalinę teisę už išlaidas, kurias jos patiria vykdydamos su priežiūra susijusią veiklą, įskaitant BPM reglamente nenumatytą veiklą, pavyzdžiui, vartotojų apsaugos ir kovos su pinigų plovimu. Ši teisė galioja ir išlaidų, kurias NKI patiria bendradarbiaudamos su ECB ir padėdamos vykdyti jam pavestus priežiūros uždavinius, atžvilgiu.

8 KOKIOMS IŠLAIDOMS DENGTI BUS TAIKOMAS ECB PRIEŽIŪROS MOKESTIS?

Metinės išlaidos, kurias ECB dengs iš jo taikomo priežiūros mokesčio, – tai, visų pirma, naujų struktūrinių padalinių, įkurtų BPM uždaviniams vykdyti, tiesioginės išlaidos: dviejų generalinių direktoratų, atsakingų už tiesioginę svarbių bankų priežiūrą, vieno generalinio direktorato, atsakingo už netiesioginę mažiau svarbių bankų priežiūrą, ir dar vieno – už horizontaliuosius uždavinius, susijusius su abiejų kategorijų bankų priežiūra. Be to, buvo įkurtas struktūrinis padalinys su BPM susijusiems makroprudenciniams uždaviniams vykdyti ir Priežiūros valdybos sekretoriatas.

Galiausiai, naujoms BPM funkcijoms vykdyti naudojamos įvairių kitų ECB padalinių paslaugomis. Su tuo susijusios išlaidos įskaičiuojamos į priežiūros mokesčių. Minėtos paslaugos – tai patalpų nuomos, žmogiškųjų išteklių valdymo, administracinės, biudžeto ir kontrolės, apskaitos, teisinės, vidaus audito, statistikos ir informacinių technologijų paslaugos. ECB naudosis savo esama pagalbine infrastruktūra, kad veiksmingai teiktų šias paslaugas BPM.

9 AR BUS DENGIAMOS IR PEREINAMOJO ETAPO SĄNAUDOS?

Iš mokesčių, surinktų iš prižiūrimų bankų, bus dengiamos tik tos išlaidos, kurias ECB patirs nuo tada, kai turės pradėti realiai vykdyti priežiūros funkciją, t. y. nuo 2014 m. lapkričio mėn.

Išlaidos, kurias ECB patirs pereinamojo etapo metu iki minėto termino, pavyzdžiui, BPM sukūrimo ir išsamaus vertinimo sąnaudos, nebus įskaičiuotos į prižiūrimų bankų mokamą mokestį.

10 KAIP BUS APSKAIČIUOJAMAS ATSKIRO BANKO MOKĖTINAS MOKESTIS?

BPM reglamente nustatyta, kad mokestis turi būti apskaičiuojamas dalyvaujančios valstybės narės aukščiausiu konsolidavimo lygiu ir remiantis objektyviais kriterijais, susijusiais su konkretaus banko svarba ir rizikos profiliu, įskaitant pagal riziką įvertintą turtą.

Kiekvieno prižiūrimo banko mokamas metinis priežiūros mokestis susidės iš visiems bankams vienodos minimalios sumos, skaičiuojamos nuo 10 % susigražintinų sąnaudų sumos, ir kintamosios dalies. Mažiausiems svarbiems bankams, kurių visas turtas nesiekia 10 mlrd. eurų, minimalioji mokesčio dalis bus perpus mažesnė.

Apskaičiuojant kintamąją mokesčio dalį prižiūrimo banko svarbos kategorija bus nustatoma pagal visą to banko turtą, o banko rizikos profilis, įskaitant pagal riziką įvertintą banko turtą, – pagal bendrą rizikos poziciją.

Mokestis bus mokamas kartą per metus, ne anksčiau kaip liepos 1 d. Jis bus mokamas avansu ir bus apskaičiuojamas pagal patvirtintą einamųjų metų išlaidų biudžetą. Jei avansu sumokėtų mokesčių suma bus didesnė arba mažesnė už faktinių per praėjusius metus patirtų išlaidų sumą, ECB skirtumą grąžins arba susigražins.

11 KAIP GALĖTŲ PRIŽIŪRIMI BANKAI PATYS PASISKAIČIUOTI METINĮ PRIEŽIŪROS MOKESTĮ?

ECB pateiks informaciją, reikalingą, kad bankai galėtų patys apskaičiuoti metinį priežiūros mokestį.

Savo interneto svetainėje ECB paskelbs:

- a) Valdančiosios tarybos sprendimą dėl visos metinių priežiūros sąnaudų sumos, kuri bus susigražinta iš kiekvienos kategorijos prižiūrimų bankų, t. y. svarbių ir mažiau svarbių bankų;
- b) kiekvienos kategorijos prižiūrimų bankų viso turto ir bendros rizikos pozicijos bendrą sumą;
- c) priežiūros mokesčio apskaičiavimo metodiką.

Pasinaudodami minėta informacija ir įvertinę savo mokestinius veiksnius (visą turtą ir bendrą rizikos poziciją), kuriuos turės pranešti, prižiūrimi bankai galės preliminariai pasiskaičiuoti jų mokėtiną priežiūros mokestį. ECB kiekviename siunčiamame pranešime apie mokestį išsamiai išdėstys, kaip buvo apskaičiuoti kiekvieno prižiūrimo banko ar bankų grupės mokestiniai veiksniai.

12 KOKIĄ MOKESČIŲ SUMĄ ECB NUMATO SURINKTI 2015 M.?

Prognozuojama, kad 2015 m. metinės išlaidos sudarys apie 260 mln. eurų. Apytiksliai šias išlaidas būtų galima suskirstyti taip: 60 % sudarys personalo išlaidos, 10 % – su patalpomis susijusios išlaidos ir 30 % – kitos veiklos išlaidos, pavyzdžiui, kelionių, konsultacijų ir IT paslaugų.

13 KADA ECB PRADĖS TEIKTI MOKESČIO SĄSKAITAS PRIŽIŪRIMIEMS BANKAMS?

Numatoma, kad pirmasis pranešimas apie mokestį bus pateiktas 2015 m. birželio mėn.; mokestį reikės sumokėti per 30 dienų. Pirmasis pranešimas bus pateiktas dėl paskutinių dviejų 2014 m. mėnesių išlaidų ir 2015 m. avansinio mokėjimo.

14 KAS BUS, JEI BANKAS NESUMOKĖS PRIEŽIŪROS MOKESČIO?

Jeigu bankas iki nustatyto termino nesumokės mokesčio arba sumokės jį ne visą, ECB pradės tolesnių veiksmų procedūrą ir įspės banką apie nesumokėtą sumą. Nuo laiku nesumokėtos sumos bus skaičiuojami delspinigiai už kiekvieną pradelstą dieną, taikant ECB pagrindinių refinansavimo operacijų palūkanų normą, prie jos pridėjus 8 procentinius punktus.

15 KAIP, ECB NUOMONE, ILGAINIUI KIS PRIEŽIŪROS SĄNAUDOS?

ECB šiuo metu vyksta pereinamasis etapas, priežiūros funkcija dar kuriama. Kokia bus visa ECB priežiūros išlaidų suma, kai BPM veiks „normaliu režimu“, paaiškės tik vidutiniu laikotarpiu. Bet kokiu atveju, prižiūrimi bankai gali būti ramūs, kad ECB visų išlaidų atžvilgiu laikysis patikimo finansų valdymo ir biudžeto kontrolės principų. Kiek įmanoma šiuo metu įvertinti, 2015 m. metinės sąnaudos sudarys apie 260 mln. eurų.

Ir nors kai kuri su priežiūra susijusi ECB veikla gali būti laikino pobūdžio ir (arba) kasmet gali labai skirtis jos apimtis, ECB sieks, kad išlaidų svyravimai būtų nedideli ir prižiūrimi bankai nejaustų didelių mokesčio skirtumų.

16 JEI NAUJAS BANKAS PRADEDA VEIKLĄ METAMS ĮPUSĖJUS, AR JIS MOKESTĮ TURĖS MOKĖTI UŽ VISUS METUS? JEI BANKAS NUTRAUKIA VEIKLĄ, AR JIS TURI TEISĘ SUSIGRAŽINTI MOKESČIO PERMOKĄ?

Kiekvienas prižiūrimas bankas mokesčių privalės mokėti už tą metų dalį, kurią jis patenka į BPM priežiūrą.

Taigi, nauji bankai pirmaisiais veiklos metais priežiūros mokesčių mokės už laikotarpį nuo veiklos leidimo išdavimo dienos iki gruodžio 31 d. Analogiškas principas bus taikomas ir bankams, kurių veiklos leidimas panaikinamas: jie mokesčių mokės už laikotarpį nuo sausio 1 d. iki leidimo panaikinimo dienos. Priežiūros mokestis bus skaičiuojamas už tiek pilnų mėnesių, kiek prižiūrimas bankas pateko į BPM priežiūrą. Toks proporcingumo principas taikomas ir bankui perėjus iš svarbių į mažiau svarbių bankų kategoriją ir atvirkščiai. Jei prižiūrimo banko statusas pasikeičia po to, kai buvo sumokėtas už visus metus paskaičiuotas mokestis, ECB grąžins permoką arba pateiks papildomą sąskaitą.

17 AR MOKESTĮ PRIVALĖS MOKĖTI BANKAI, ĮSTEIGTI EURO ZONAI NEPRIKLAUSANČIOJE, BET BPM DALYVAUJANČIOJE VALSTYBĖJE NARĖJE?

ES valstybė narė, kurios valiuta nėra euro, galės dalyvauti BPM, jei jos nacionalinė bankų priežiūros institucija ir ECB susitars dėl glaudaus bendradarbiavimo. Tokioje šalyje įsteigti bankai taip pat turės mokėti priežiūros mokesčių ECB.

18 KAM ATSKAITINGI BPM IR ECB UŽ PRIEŽIŪROS MOKESTĮ?

ECB už savo uždavinių vykdymą atsiskaito Europos Parlamentui ir Tarybai. ECB privalo teikti reguliarias ataskaitas ir atsakyti į Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų klausimus apie jo vykdomą priežiūros veiklą.

Priežiūros valdybos pirmininkas teiks metines ECB priežiūros veiklos ataskaitas Europos Parlamentui ir Euro grupei; jose bus pateikiama informacija ir apie priežiūros mokesčių sumą. Europos Parlamento ir ECB tarpinstituciniame susitarime nustatyta, kad metinėje ataskaitoje turi būti išdėstyta priežiūros mokesčių apskaičiavimo metodika ir ECB priežiūros uždavinių biudžetas.

Informacija apie priežiūros mokesčius kartu su išaiškinimu, kaip jie skaičiuojami, taip pat bus skelbiama ECB interneto svetainėje.

19 AR PO KELERIŲ METŲ MOKESČIŲ TVARKA BUS PERŽIŪRIMA?

ECB peržiūrės mokesčių tvarką, visų pirma, kiekvienam prižiūrimam subjektui ir jų grupei taikomo metinio priežiūros mokesčio apskaičiavimo metodiką ir kriterijus, 2017 m.

20 KOKIO REZULTATO GALIMA TIKĖTIS PO ŠIŲ KONSULTACIJŲ?

Viešos konsultacijos dėl ECB reglamento dėl priežiūros mokesčių vyks nuo 2014 m. gegužės 27 d. iki liepos 11 d.

2014 m. birželio 24 d. ECB savo būstinėje surengs konsultacijų dokumento viešą svarstymą. Po svarstymo ECB interneto svetainėje bus galima peržiūrėti jo vaizdo įrašą.

Pasibaigus viešoms konsultacijoms, ECB paskelbs gautas pastabas kartu su atsakymų įvertinimu ir santrauka. ECB reglamentas dėl priežiūros mokesčių įsigalios iki 2014 m. lapkričio 4 d., kai ECB pradės vykdyti priežiūros uždavinius.